Econometer 4e kwartaal 2021

Economische groei 4e kwartaal geremd door nieuwe lockdown

De economische groei in het 4e kwartaal was wat lager dan in de 3 voorgaande kwartalen. Dit lwam met name doordat Nederland in december weer in lockdown ging.

De Nederlandse economie groeide in het 4e kwartaal van 2021 1,0% ten opzichte van het 3e kwartaal van 2021. Dit werd veroorzaakt door oorzaak door de stijging van de consumptie van de overheid, de investeringen en het handelssaldo. Ten opzichte van het 4e kwartaal 2020 is de Nederlandse economie met 4,5% gegroeid[1].
De bedrijftakken die het meest bijdroegen aan de groei waren de vervoersector, de horeca en de handel[2].

De economie in Gelderland groeide in het 4e kwartaal van 2021 met 6% ten opzichte van het 4e kwartaal 2020. Daarmee groeide de Gelderse economie net iets minder hard dan het landelijke gemiddelde[3]. Ook de Gelderse COEN groeide sterker sterk af van het Gelders gemiddelde. Ten opzichte van het 4e kwartaal 2020 groeiden Arnhem-Nijmegen, Rivierenland en de Achterhoek met 6%, terwijl de Veluwe met 5% iets minder hard groeide.

Ontwikkelingen 2021

Nu de gegevens voor het 4e kwartaal bekend zijn, kan ook het overzicht voor heel 2021 gemaakt worden. De economische groei over heel 2021 bedroeg 5,0%. Dit kwam met name door het hogere handelssaldo en de hogere consumptie door zowel de huishoudens als de overheid. De krimp van 2020 (-3,8%) is daarmee in een jaar tijd goedgemaakt.

Met name de industrie en de ICT-sector zaten weer ruim boven het niveau van 2019. Toch waren nog lang niet alle sectoren weer op het niveau van voor de covid-crisis. Onder andere de horeca, vervoersector, uitzendsector en reisbureaus waren ondanks de groei nog altijd ver verwijderd van het niveau uit 2019.

De uitzondering is de cultuur, sport en recreatiesector[4]. Deze sector had bijna het hele jaar nog te kampen met beperkende maatregelen, waardoor de sector ten opzichte van zoon met 3,1% krimp[5].

1 Bbp groeit 1 procent in vierde kwartaal 2021 (19e jrl)
2 Economie groeit met 0,9 procent in vierde kwartaal 2021 (19e jrl)
3 Regionale economische groei 2021 (7de rdl)
4 Sector cultuur, recreatie en reisbureaus sterk onder druk, maar dat komt niet door de contactbeperkende maatregelen.
5 Economie groeit met 0,9 procent in vierde kwartaal 2021 (19e jrl)

Gelderland
Nederland

Economische groei

% groei van het BBP ten opzichte van betreffde kwartaal een jaar eerder
Bron: CBS

Werkloosheidspercentage

Werkloosheid in % van de beroepsbevolking kwartaalcijfers
Bron: CBS/RIO

Spanning op de arbeidsmarkt blijft zeer hoog in 4e kwartaal

Ondanks de nieuwe lockdown kam de krapte op de arbeidsmarkt niet af. In het 4e kwartaal zette de daling van de werkloosheid in Nederland door van 4% naar 3,7%, terwijl de werkloosheid in Gelderland juist steeg van 3,3% naar 3,8%[6].
Daarmee werd in Gelderland gebroken met de dalende trend die was ingezet sinds het 1e kwartaal van 2021. Een belangrijke reden hiervoor was de nieuwe lockdown die op 28 november zijn intrede deed waarbij eerst alle winkels om 17:00 de deuren moesten sluiten. Vanaf 18 december werd zelfs het grootste deel van de winkels gesloten. Ook voor Nederland als geheel steeg daardoor de werkloosheid in december, maar daar was de daling van de maanden oktober en november nog sterk genoeg om voor het hele kwartaal uit te komen op een daling. Hierdoor lag het werkloosheidspercentage in Gelderland voor het eerst in de afgelopen 10 jaar hoger dan het Nederlands gemiddelde, al was het wrschijl zeer gering. Doordat het aantal werkzoekenden iets daalde, steeg de spanning op de arbeidsmarkt nog verder, waardoor ook dit kwartaal weer gesproken kan worden over een recordkrapte[7]. De spanning op de Nederlandse arbeidsmarkt was namelijk op het hoogste niveau ooit sinds de start van de metingen in 2003 In heel Nederland werd de arbeidsmarkt als krap beoordeeld. In Gelderland was er in het 4e kwartaal zelfs sprake van een zeer krappe arbeidsmarkt. Met name in de Achterhoek en Food Valley waren de tekorten enorm[8].

De bruto arbeidsparticipatie, het aandeel van de werkzame en werkzoe beroepsbevolking in de bevolking (15-74), is voor Nederland gelijk gebleven in het 4e kwartaal 2021. Net als in het 3e kwartaal van 2021 was de Nederlandse netto arbeidsparticipatie 74,1%. In Gelderland steeg de bruto arbeidsparticipatie met 0,3%-punt naar 74,2% en kwam daarmee iets boven het Nederlandse niveau.

Bij het aantal openstaande vacatures was de krapte op de arbeidsmarkt duidelijk terug te zien in het 4e kwartaal 2021. Sinds het 1e kwartaal 2021 is er sprake van een sterk stijgende lijn. De stijging geld zowel voor Nederland als Gelderland, waarbij het aantal openstaande vacatures in Nederland relatief gezien iets sterker toenam. De toename van het aantal openstaande vacatures gold voor alle beroepsniveaus en beroepsklassen.

De beroepsbevolking in Nederland en Gelderland nam ook in het 4e kwartaal 2021 toe. Zowel de bevolking als de participatiegraad steeg in het 4e kwartaal 2021, waardoor de beroepsbevolking gestaag toenemt. Hier spelt mee dat mensen die zich voorheen niet actief aanboden op de arbeidsmarkt, in deze krappe arbeidsmarkt eerder geneigd zijn om zichzelf aan te bieden op de arbeidsmarkt. Zodra zij naar werk zoeken behoren zij immers ook tot de beroepsbevolking.

6 Vanwege een methodewijziging bij het CBS is het niet mogelijk de cijfers van 2021 met de periode daarvoor te vergelijken. Een jaar op jaar vergelijking is hierdoor helaas niet mogelijk.
7 Dashboard regio's: arbeidsmarkt krapper dan vóór corona (week 20)
8 Dashboard Spanningsindicator (week 20)

Bij deze grafieken en percentages wordt er gebruik gemaakt van een voortschrijdend umsandgemiddelde.

Gelderske bronnen: zie grafieken, trendmeting Bureau Economisch Onderzoek, provincie Gelderland

Gelderland
Nederland

Bruto arbeidsparticipatie

Het aandeel van de (werkzame en werkzoe) beroepsbevolking in de bevolking (15-74)

Openstaande vacatures

per kwartaal 2012 = 100

Beroepsbevolking

werkzame en zoekende bevolking (15-75)

Kleine toename aantal failissementen in het 4e kwartaal 2021

Na een daling van het aantal faillissementen in het 3e kwartaal 2021, was er in het 4e kwartaal weer sprake van een lichte stijging. Deze stijging kwam door een piek in de maand december. Dit is een piek die vaak in december terugkomt vanwege administratieve overweegnen.

In het 4e kwartaal 2021 was het saldo van industriebedrijven die aangaven dat hun omzet was gegroeid positief. Dit betekent dat er meer industriebedrijven waren die een groei van hun omzet zagen dan industriebedrijven die hun omzet zagen dalen. Ongeveer 1/3e van de industriebedrijven zag hun omzet groeien, terwijl minder dan 1/5e van de industriebedrijven hun omzet zag dalen. Voor ongeveer de helft van de bedrijven bleef hun omzet gelijk.

Ook het aantal overnachtingen in logiesaccommodaties nam wederom toe in het 4e kwartaal van 2021. In Gelderland was het aantal overnachtingen weer gelijk aan het 4e kwartaal van 2019, ofteewel voor de coronacrisis. Dit komt met name door het aantal binnenlandse gasten; het aantal buitenlandse gasten lag nog wel lager dan voor de coronacrisis . Met name in december teen de lockdown vertraagd werd, nam het aantal buitenlandse gasten heel sterk af[9].

9 Aantal overnachtingen Nederland en Gelderland

Bij deze grafieken en percentages wordt er gebruik gemaakt van een voortschrijdend umsandgemiddelde.

Gelderske bronnen: zie grafieken, trendmeting Bureau Economisch Onderzoek, provincie Gelderland

Gelderland
Nederland

Faillissementen

Indexcijfer, jaargemiddelde 2012 = 100
Bron: CBS

Industrie

Saldo % bedrijven met omzetgroei
Bron: CBS

Overnachtingen R&T

Indexcijfer, jaargemiddelde 2012 = 100
Bron: CBS

Woningverkoop blijft dalen, huizenprijzen blijven stijgen

Net als in het 3e kwartaal daalde het aantal verkochte huizen in het 4e kwartaal van 2021. Deze dalende trend was zichtbaar in zowel Gelderland als Nederland als geheel. Ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder werden er ongeveer 20% minder huizen verkocht. Over heel 2021 werden er 3,2% minder woningen verkocht dan in 2020. De belangrijkste reden hiervoor is dat het aantal woningen dat te koop wordt gezet steeds kleiner wordt[10]. Tegelijkertijd is deze schaarste de belangrijkste reden voor de stijgende woningprijzen. In het 4e kwartaal 2021 stegen de huizenprijzen in Gelderland nog harder dan het Nederlands gemiddelde. Daarnaast lag de gemiddelde absolute verkoopprijs in Gelderland voor het eerst in so jaar zelfs hoger dan het Nederlands gemiddelde.

10 Stijging Nederlandse huizenprijzen in top vijf Europese Unie (19e jrl)

Bij deze grafieken en percentages wordt er gebruik gemaakt van een voortschrijdend umsandgemiddelde.

Gelderske bronnen: zie grafieken, trendmeting Bureau Economisch Onderzoek, provincie Gelderland

Gelderland
Nederland

Woningverkoop

Indexcijfer, jaargemiddelde 2012 = 100
Bron: Kadaster

Woningprijzen

Indexcijfer, jaargemiddelde 2012 = 100
Bron: Kadaster

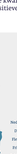

Nieuwe lockdown zorgt wederom voor daling vertrouwen

De dalende lijn van zowel het consumentenvertrouwen als het producentenvertrouwen die in het 3e kwartaal al was ingezet sette zich door in het 4e kwartaal 2021. Door de verstevigde lockdownmaatregelen ging het vertrouwen zelfs nog sterker omlaag. Zowel het consumentenvertrouwen als het producentenvertrouwen was in het 4e kwartaal negatief. Dit betekent dat men vaker negatief dan positief reageerde over zaken als de eigen financiële situatie of economische ontwikkelingen.

Het consumentenvertrouwen lag in Gelderland met een saldo[11] van -22 iets minder laag dan het Nederlands gemiddelde van -24. Ten opzichte van het vorige kwartaal was men negatiever over bijvoorbeeld het doen van grote aankopen en de economische situatie van Nederland. Ook het producentenvertrouwen was voor het eerst sinds het 1e kwartaal 2021 weer negatief. Gezien de COVID-situatie, waarbij gedurende het 4e kwartaal de maatregelen steeds verder werden aangescherpt, is dit een begrijpelijke ontwikkeling.

11 Per saldo betekent dat het percentage negatieve antwoorden wordt afgetrokken van het percentage positieve antwoorden. Als zo'n van de producenten positief is, en 10% negatief dan is het saldo dus +10%.

Gelderland
Nederland

Consumentenvertrouwen

Saldo van positieve en negatieve antwoorden (uitgedrukt in %), kwartaalcijfers
Bron: CBS

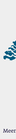

Producentenvertrouwen

Saldo van positieve en negatieve antwoorden (uitgedrukt in %), kwartaalcijfers
Bron: CBS

Het ondernemersvertrouwen laat sinds het begin van de coronacrisis flinke schommelingen zien. Met name de sectoren die het hardst getrakt worden door de lockdownmaatregelen schommelen zeer sterk. Door de nieuwe maatregelen gedurende het 4e kwartaal dalende vooral het ondernemersvertrouwen bij de horecaondernemers enorm. Uit de Conjunctuur Enquête Nederland (COEN) blijkt dat de stemming onder ondernemers in het hele land is verslechterd. Met name over het economisch klimaat en de omzet zijn de ondernemers negatief gestemd. Over deze indicatoren zijn de Gelderse ondernemers negatiever dan het landelijk gemiddelde. Over de personeelssterkte en de buitenlandse omzet zijn ondernemers nog wel positief gestemd, maar minder dan in het voorgaande kwartaal. Op deze laatste 2 indicatoren zijn de Gelderse ondernemers positiever gestemd dan het landelijk gemiddelde.

Conjunctuurenquête Nederland

Begin 1e kwartaal 2022.

Hoe donkerder de kleur, hoe optimistischer het bedrijfsleven.
Voor meer informatie zie: COEN begin eerste kwartaal 2022

Economisch klimaat

Omzet

Buitenlandse omzet

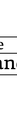

Personeelssterkte

Investeringen

Ontwikkeling winstgevendheid

Meer informatie: Bureau Economisch Onderzoek , Provincie Gelderland

provincie Gelderland